

Mr Jonathan Faull
Director General
Directorate General Internal Market and Services
European Commission

37-07-142

11 Август 2014

Уважаеми господин Faull,

Във връзка с Ваше писмо от 01.08.2014 г., в което се поставят въпроси относно състоянието на „Корпоративна търговска банка“ АД („КТБ“ АД) и достъпа на вложителите до техните депозити в банката, Ви уведомяваме следното:

Г¹. Предприети действия от Българската народна банка (БНБ) спрямо „КТБ“ АД и „Търговска банка Виктория“ ЕАД².

1. На 20 юни 2014 г., във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства, на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и 3 от Закона за кредитните институции (ЗКИ), с Решение № 73/20 юни 2014 г. на Управителния съвет на БНБ „КТБ“ АД³ е поставена под специален надзор, поради

¹ Информацията по раздел I е подготвена от БНБ, като обобщава предприетите и публично оповестени мерки спрямо групата на КТБ до настоящия момент.

² „Търговска банка Виктория“ ЕАД е с предходно фирмено наименование „Креди Агрикол България“ ЕАД, Всички акции от капитала на „Търговска банка Виктория“ ЕАД са собственост на „КТБ“ АД, като сделката е била сключена през 2014 г., преди поставянето на „КТБ“ АД под специален надзор. Промяната във фирменото наименование е вписана в Търговския регистър на 08.08.2014 г.

³ „КТБ“ АД е четвъртата по големина банка в България с дял от 8.81 % от активите на банковата система по данни от м. май 2014 г.

опасност от неплатежоспособност за срок от три месеца, спряно е изпълнението на всичките ѝ задължения, ограничена е дейността ѝ, членовете на управителния и надзорния ѝ съвет са отстранени от длъжност и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени временно от право на глас.

2. На 22 юни 2014 г., във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства, на основание чл. 115, ал. 2, т. 2 и 3 от ЗКИ, с Решение № 76/22 юни 2014 г. на Управителния съвет на БНБ, „Търговска банка Виктория“ ЕАД⁴, чийто капитал е 100 % собственост на „КТБ“ АД, е поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност за срок от три месеца, спряно е изпълнението на всичките ѝ задължения, ограничена е дейността ѝ, членовете на управителния и надзорния ѝ съвет са отстранени от длъжност и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени временно от право на глас.

При поставяне на двете банки под специален надзор, БНБ възложи на квесторите да осигурят пълен анализ и оценка на активите и пасивите на банковата група от независим външен одитор в срок от десет дни. Предвиждаше се в срок до 20 юли 2014 г., в съответствие с правилата за държавна помощ в ЕС, БНБ заедно с правителството, да предприеме действия за увеличаване на капитала и за предоставяне на ликвидна подкрепа от правителството, от държавната Българска банка за развитие и от Фонда за гарантиране на влоговете в банките, с цел удовлетворяване в пълния размер на задълженията към клиентите на двете банки.

3. На 25.06.2014 г. беше възложена проверка на активите на банковата група КТБ. В „КТБ“ АД проверката се извършва съвместно от „Делойт одит“ ООД, „Ърнст и Янг“ ООД и „Афа“ ООД, а в „Търговска банка Виктория“ ЕАД – от „Афа“ ООД. На 11 юли 2014 г. БНБ оповести публично резултатите от извършения от одиторите преглед.

Проверката на активите е частична, като се отнася главно до кредитния и инвестиционния портфейл, и е извършена в срок от десет дни. Целта на проверката е да даде оценка за състоянието и качеството на 95.4 % от кредитния и на 99.1 % от инвестиционния портфейл на КТБ, както и ограничен анализ на пасивите на банката.

⁴ „Търговска банка Виктория“ ЕАД има дял от само 0.45 % от активите на банковата система по данни от м. май 2014 г.

Оценката за „Търговска банка Виктория” ЕАД бе с аналогичен обхват. Срокът за провеждане на оценката бе определен от необходимостта за относително бърза реакция, предвид значимостта на банковата група и от факта, че надзорните отчетни данни, предоставяни от банковата група в БНБ не даваха индикация за съществени проблеми с кредитния портфейл на групата.

При извършената проверка по отношение на „КТБ“ АД се установи, че за определена категория кредитополучатели (по кредити с общ размер 3.5 млрд. лв. от общ кредитен портфейл в размер на 5.4 млрд. лева) липсва съществена информация за финансовото им състояние и/или целевото усвояване на кредита. Налице са съществени индикации за кредитен риск относно възстановимостта на кредитни експозиции в тази категория, което би могло да доведе до съществени обезценки, но поради недостатъчната информация одиторите не са били в състояние да коментират размера на необходимите допълнителни обезценки.

В тази връзка, на одиторите бе възложена пълна оценка на всички активи на КТБ, описана в т. 7.

4. С оглед заключенията, представени в докладите на одиторите, БНБ съгласувано с МФ и основните парламентарно представени политически сили, разработи следните мерки, заложи в подготвен проект на специален закон за реструктуриране на групата на КТБ съгласно правилата за държавна помощ в Европейския съюз (ЕС). Този подход бе предварително консултиран с Генерална дирекция „Конкуренция“ на Европейската комисия на среща, проведена в Брюксел на 08 юли 2014 г. Проектът предвиждаше:⁵

- Придобиване на „Търговска банка Виктория” ЕАД от държавата;
- Прехвърляне на качествените активи и на пасивите (без тези на свързаните с основните акционери физически и юридически лица) от „КТБ” АД в „Търговска банка Виктория” ЕАД;
- Осигуряване на ликвидна подкрепа за новосъздадената държавна банка „Търговска банка Виктория” ЕАД от Фонда за гарантиране на влоговете в банките и държавния бюджет;

⁵ При обсъждането му участваха както Министерството на финансите, така и експерти на трите основни политически парламентарни сили.

- За влоговете над гарантирания размер от 196 000 лева са обсъждани различни варианти за разсрочено плащане, извършване на данъчна ревизия от компетентните органи и др.;

- Вземанията на акционерите на банката, на държателите на подчинен срочен дълг и на депозанти, свързаните с основните акционери, остават в баланса на „КТБ“ АД и от тях се поемат всички загуби;

- Отнемане на лиценза на „КТБ“ АД и пристъпване към обявяването ѝ в несъстоятелност.

5. На 14 юли 2014 г. на проведената консултация при президента на Република България, в която участваха представители на основните парламентарни политически сили, правителството и БНБ, не се постигна съгласие относно изготвения от централната банка и правителството законопроект за реструктуриране на „КТБ“ АД⁶.

6. На 25 юли 2014 г., в изпълнение на изискването на чл. 121 от ЗКИ квесторите на „КТБ“ АД представиха Доклад за текущото състояние на банката. Докладът на квесторите, изчистен от данни и информация, които представляват банкова или професионална тайна, е публикуван на интернет страницата на БНБ: http://www.bnb.bg/PressOffice/POPressReleases/POPRDate/PR_20140731_BG

7. През м. юли 2014 г. е възложена цялостна оценка на всички активи на „КТБ“ АД (кредити, инвестиционен портфейл, сгради и др.), която трябва да завърши в срок до 20.10.2014 г. Оценката се извършва от независимите одитори, които извършиха и частичната проверка - „Делойт одит“ ООД, „Ърнст и Янг“ ООД и „Афа“ ООД.

На базата на направената оценка ще се извърши обезценка на активите на банките и собственият капитал ще бъде намален с размера на тази обезценка. В зависимост от резултатите от оценката, основните акционери на „КТБ“ АД ще бъдат поканени да предоставят в определен срок необходимата за възстановяване на дейността на банката капиталова и ликвидна подкрепа.

Ако изискванията за собствен капитал по Регламент (ЕС) № 575/2013 не бъдат покрити, лицензът на „КТБ“ АД ще бъде отнет на основание чл. 36, ал. 1, т. 6 от ЗКИ. Ако собственият капитал на банката достигне отрицателна величина, лицензът ѝ задължително се отнема на основание чл. 36, ал.2, т.2 от ЗКИ.

⁶ Законопроектът предлагаше решение на проблема, идентично на приложеното от португалските власти при реструктурирането на Banco Espírito Santo.

II. Възможност за достъп на вложителите до техните депозити съгласно българското законодателство.

Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, на Европейския парламент и на Съвета относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока на изплащане (Директива 94/19/ЕО), е транспонирана в българското законодателство чрез Закона за гарантиране на влоговете в банките (ЗГВБ), и ЗКИ. Измененията, въведени с Директива 2009/14/ЕО, са транспонирани своевременно през 2009 г. с изменения на посочените два закона. С изменение на ЗГВБ от 2010 г. е въведен новият гарантиран размер от 100 000 евро за депозитите, съгласно измененията на чл. 7 от Директива 94/19/ЕО, въведени с Директива 2009/14/ЕО.

Понятието „неналичен депозит“ (unavailable deposit), е определено в чл. 1, ал. 3 от Директива 94/19/ЕО, както следва:

„Неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато е налице едно от следните обстоятелства:

i) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи.

Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми; или

ii) съдебен орган е издал решение по причини, които са пряко свързани с финансовото състояние на кредитната институция, чието действие суспендира възможността на вложителите да предявят претенциите си срещу нея, ако това стане преди да бъде установено посоченото по-горе.

При въвеждане на чл. 1, ал. 3, т. i) от Директива 94/19/ЕО, в националното законодателство е възприет подходът, че изискването съответната кредитна институция да „изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи“ е равнозначно на установяване неплатежоспособността на институцията. Изискваният от Директива 94/19/ЕО 5-дневен

срок за преценка на нейното финансово състояние и способността на банката да изплаща гарантираните депозити, е въведено като изискване в срок от 5 дни от установяването на неплатежоспособността на банка БНБ да отнеме лиценза ѝ.

Съгласно чл. 36, ал. 2 и 3 от ЗКИ:

Чл. 36 (2) Българската народна банка задължително отнема издадения лиценз на банка поради неплатежоспособност, когато:

1. (доп. – ДВ, бр. 44 от 2009 г., в сила от 12 юни 2009 г., доп. – ДВ, бр. 94 от 2010 г., в сила от 31 декември 2010 г.) не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение, ако това е пряко свързано с финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време, или

2. собственият капитал е отрицателна величина.

(3) (Нова – ДВ, бр. 44 от 2009 г., в сила от 1 септември 2009 г.) Решението по ал. 2 се взема от БНБ до 5 работни дни от установяване на неплатежоспособността.

Съгласно чл. 115 от ЗКИ, за да се оздрави банка, при която е налице опасност от неплатежоспособност, БНБ може да постави тази банка под специален надзор. По време на специалния надзор могат да бъдат приложени различни мерки, предвидени в чл. 116 от ЗКИ, включително спиране изпълнението на задълженията. Целта е финансовото състояние на банката да бъде преценено, и ако има основание и възможност за това, тя да бъде оздравена. **В случай, че Фондът за гарантиране на влоговете в банките изплати гарантирания размер на депозитите в банка под специален надзор, още докато се извършва проверка на финансовото ѝ състояние, и без да е установено, че същата е неплатежоспособна, може банката да остане без голямата част от своите вложители, което ще направи оздравяването ѝ безпредметно и невъзможно.**

С чл. 23, ал. 1, 2, 5 и 6 от ЗГВБ са въведени изискванията за срок за изплащане на неналичните депозити съгласно чл. 10 от Директива 94/19/ЕО:

Чл. 23. (1) Фондът изплаща задължения на съответната банка към нейни вложители до гарантираните размери, когато Българската народна банка е отнела издадената лицензия за банкова дейност на търговската банка.

(2) Фондът изплаща гарантираните размери на влоговете чрез търговска банка, определена от управителния съвет.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 44 от 2009 г., в сила от 1.09.2009 г.) Изплащането на суми от

фонда започва не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на Българската народна банка по ал. 1.

(б) (Нова - ДВ, бр. 44 от 2009 г., в сила от 1.09.2009 г.) При наличие на изключителни обстоятелства фондът може да удължи срока по ал. 5 с не повече от 10 работни дни.

В допълнение, следва да се има предвид, че в България няма прието законодателство относно реструктурирането на банки, нито има създаден фонд за тази цел. Създадена е междуетатствена работна група за въвеждане в срок в българското законодателство на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета.

III. Текуща ситуация

Съгласно чл. 36 от ЗКИ във връзка с чл. 23 от ЗГВБ изплащането на гарантираните депозити е възможно да стане в предвидените от Директива 94/19/ЕО срокове, когато лицензът на банката бъде отнет.

В случай, че Европейската комисия прецени, че посочените национални разпоредби не съответстват изцяло на Директива 94/19/ЕО, следва да бъдат предприети действия за съответното им изменение в кратък срок. **Посочената от Вас възможност за евентуален междинен частичен достъп до депозитите също не е уредена съгласно действащото законодателство, и не може да бъде осъществена без съответни законови промени.**

В тази връзка, следва да се има предвид, че към настоящия момент вече тече срокът за въвеждане на новата Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити, като за своевременното ѝ въвеждане е създадена необходимата организация на работа.

Отделно от това, следва да се има предвид, че гарантираният размер на влоговете в „КТБ“ АД, е в размер на 3 684.6 млн.лв., а в нейното дъщерно дружество „Търговска банка Виктория“ ЕАД е в размер на 55.1 млн.лв. Към 31.07.2014 г. натрупаните във Фонда за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ) наличности от

премийни вноски, съгласно чл. 16 от ЗГВБ, са в размер на 2 103.6 млн. лв. Недостигът по отношение общо необходимите средства за изплащане на гарантираните влогове на клиенти на „КТБ“ АД и „Търговска банка Виктория“ ЕАД е в размер на 1 636.1 млн. лв.

В чл. 18 от ЗГВБ са предвидени различни начини за покриване на недостига на средства във ФГВБ, като един от тях е задължаване банките да преведат авансово годишни премийни вноски. Съгласно чл. 16, ал. 1 от ЗГВБ годишната премийна вноска във фонда за всяка една банка се равнява на 0.5 на сто от общия размер на влоговата база за предходната година, определена на среднодневна основа. При прилагане на такъв подход, допълнителните средства, които ще бъдат събрани във фонда от една авансово преведена премийна вноска от банките, ще бъдат приблизително в размер на 291 млн.лв., т.е. крайно недостатъчни за покриване на недостига.

Освен това, следва да се има предвид, че събирането на авансова годишна премийна вноска от банките би имало негативен ефект върху банковата система, тъй като такава вноска следва да бъде отчетена като финансов разход. Това би довело до съществено намаляване на печалбата на банковата система в страната, която към м. юни 2014 г. е общо в размер на 409 млн.лв. Следва да се има предвид, и че няколко банки отчитат отрицателен оперативен финансов резултат. Излизането на системата на минимална оперативна печалба в резултат от евентуална авансова вноска във ФГВБ ще доведе и до директен репутационен риск, доколкото банковата система в страната наскоро преодоля кризата, предизвикана от масово теглене на средства през м. юни 2014 г.

В тази връзка и предвид големия размер на недостига във ФГВБ, същият може да бъде покрит само чрез заем от държавния бюджет след съответно решение от Народното събрание (чл. 18, ал. 4, т. 2 от ЗГВБ). Такива са и намеренията на българските власти.

В съответствие с постигнатите през м. юли 2014 г. договорености между политическите сили и на основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България, с укази на президента от 5 август 2014 г., считано от 6 август 2014 г. 42-рото Народно събрание беше разпуснато, беше назначено служебно правителство и бяха насрочени предсрочни парламентарни избори за ново Народно събрание на 5 октомври 2014 г.

В тази връзка, към настоящия момент Народното събрание не функционира и е невъзможно приемането както на промени в националното законодателство, ако такива

са необходими, така и осигуряването на необходимите средства от държавния бюджет за допълване недостига от 1 636.1 млн. лв., необходим за заплащане на гарантирания размер на депозитите в двете банки. Такива решения се очаква да бъдат взети от следващото 43-то Народно събрание след изборите на 5 октомври 2014 г.

Българската народна банка и Министерството на финансите са готови да окажат необходимото съдействие в рамките на своите правомощия на компетентните европейски органи за оценка на съответствието на действащото законодателство с Директива 94/19/ЕО и изготвяне на законодателни промени, ако такива са необходими.

РУМЕН ПОРОЖАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

С УВАЖЕНИЕ

ИВАН ИСКРОВ
УПРАВИТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

